

NORGES HØYESTERETT

Den 8. februar 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-00207-A, (sak nr. 2004/1676), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jarle Golten Smørdal)

mot

A

(advokat Arne Meltvedt)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder utmåling av straff og oppreisning for et tilfelle der en 30 år gammel mann hadde samleie med en pike på 14 år og 11 måneder, jf. straffeloven § 196 første ledd.
- (2) Midhordland tingrett avsa 5. mai 2004 dom med slik domsslutning:
- ”1 A født 00.00.73 dømmes for overtredelse av straffeloven § 196, 1 ledd til fengsel i 6 – seks – måneder.
 - 2 A født 00.00.73 pålegges å erstatte staten sakens omkostninger med kr 5.000 – femtusen – .
 - 3 A født 00.00.73 dømmes til innen 2 – to – uker å betale B erstatning med 45.000 – førtifemtusen – kroner.”
- (3) Domfelte anket over straffutmålingen, herunder bevisbedømmelsen under straffutmålingen, og avgjørelsen av det borgerlige rettskrav. Gulating lagmannsrett avsa 27. september 2004 dom med slik slutning:

”I tingrettens dom gjøres disse endringer:

- 1. Straffen settes til ubetinget fengsel i 75 – syttifem – dager
- 2. Oppreisningen settes til 20.000 – tjuetusen – kroner. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens dom.
- 3. Saksomkostninger for lagmannsretten idømmes ikke.”

- (4) Påtalemyndigheten anket over lagmannsrettens straffutmåling til Høyesterett. Domfelte anket også over straffutmålingen. Fornærmede anket over oppreisningsbeløpet. Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot fremme av ankene fra påtalemyndigheten og fornærmede, mens domfeltes anke ikke ble tillatt fremmet.
- (5) *Jeg er kommet til at påtalemyndighetens og fornærmedes anker må tas til følge, og behandler først anken over straffutmålingen.*
- (6) Domfelte, som på gjerningstidspunktet var 30 år gammel, er funnet skyldig i å ha gjennomført ett samleie med en 14 år og 11 måneder gammel pike. Samleiet fant sted i begynnelsen av august 2003 hjemme hos domfelte. Lagmannsretten har lagt følgende hendelsesforløp til grunn for straffutmålingen:
- (7) Fornærmede oppsøkte domfelte i hans bolig, etter at han hadde invitert henne hjem til seg for å se film. Hun satte seg i sofaen. Han dusjet, og serverte henne to drinker bestående av brennevin utblandet i saft. Domfelte tok initiativ til at de to kysset hverandre. Etter hvert begynte han å beføle henne og å kle av henne og seg selv. Og mens de fremdeles satt i sofaen, befølte og slikket han henne i skrittet. Domfelte gjennomførte deretter vaginalt samleie. Han fikk sædavgang, og det er uklart om han før det hadde trukket seg helt ut. Han benyttet ikke prevensjon. Fornærmede gjorde ikke motstand, og forholdt seg helt passiv under samleiet. Hun turte ikke å si fra om at hun ikke ønsket samleie med domfelte. Det forelå ikke noe kjærlighetsforhold mellom partene.
- (8) Aktor har gjort gjeldende at straffenivået ved overtredelser av straffeloven § 196 første ledd bør høynes på bakgrunn av lovendringene 11. august 2000. Før jeg går nærmere inn på straffutmålingen i den konkrete saken, vil jeg derfor si noe mer generelt om straffutmålingen ved overtredelse av § 196 første ledd.
- (9) Straffelovens kapittel 19 om seksualforbrytelser ble vesentlig revidert i 2000, men det ble ikke foretatt noen realitetsendring av bestemmelsen i § 196 første ledd. Uttalelser i forarbeidene om en generell skjerping av straffenivået ved seksuelle krenkelser overfor barn har imidlertid betydning også for straffutmålingen etter denne bestemmelsen. Dette er allerede fulgt opp i Høyesteretts praksis, jf. blant annet Rt. 2002 side 844 og Rt. 2004 side 278, to saker som aktor særlig har fremhevet og som begge gjelder overtredelse av § 196 første ledd begått etter lovendringen.
- (10) På side 846 i Rt. 2002 side 844 peker førstvoterende på at straffeloven § 196 første ledd omfatter "forhold av svært forskjellig karakter og grovhet, beroende på fornærmedes og lovbrysterens alder og utvikling og omstendighetene for øvrig. Dette må straffutmålingen i den enkelte sak reflektere". Jeg er enig i dette og understreker at også i forarbeidene til lovrevisjonen i 2000 fremheves at straffen må stå i forhold til lovbruddets grovhet.
- (11) I skjerpende retning vektla lagmannsretten at domfelte tok initiativet til fornærmedes besøk, og videre at "fornærmede er en sårbar jente med dårlig selvtillit, og forholdet har noe preg av at domfelte, som er vesentlig eldre og fremstår som mer ressurssterk enn fornærmede, har utnyttet henne". Det ble også vektlagt at domfelte skjenket fornærmede alkohol og at det ikke ble benyttet prevensjon. Jeg er enig i at disse forhold må tillegges vekt i skjerpende retning. Etter min vurdering veier særlig den omstendighet at det dreier seg om en vesentlig eldre og mer erfaren manns utnyttelse av en ung jente – etter at han

hadde servert henne alkohol – tungt. Det forhold at domfelte ikke benyttet prevensjon – noe som utsatte fornærmede for å bli gravid, og iallfall for engstelsen for å bli det – bidrar også etter mitt syn til å gjøre forholdet alvorlig.

- (12) Begge de tidligere instanser har – om enn i ulik grad – ellers lagt til grunn i skjerpende retning at fornærmede i ettertid har vært preget av angst, som iallfall delvis er en følge av overgrepet. Jeg går ikke nærmere inn på dette, men nøyer meg med å peke på at det generelt er fare for at et samleie som fornærmede ikke ønsket, kan gi psykiske skadevirkninger, og at dette må tillegges betydning ved straffutmålingen.
- (13) Tingretten fastsatte straffen til ubetinget fengsel i seks måneder, mens lagmannsretten satte straffen til ubetinget fengsel i 75 dager. Etter min mening har lagmannsretten satt en for lav straff hensett til straffenivået i nyere høyesterettspraksis, og jeg mener den passende kan settes til ubetinget fengsel i 120 dager. Jeg har da i likhet med de tidligere instanser vektlagt at domfelte umiddelbart tilsto samleiet, men tok forbehold for de nærmere omstendigheter.
- (14) Lagmannsretten utmålte oppreisningserstatningen til 20 000 kroner. Beløpet er imidlertid etter min mening blitt noe lavt, og kan passende settes til 25 000 kroner.
- (15) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager.
2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom å betale oppreisning til B med 25 000 – tjuefemtusen – kroner.

- (16) Dommer **Gussgard:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (18) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (19) Dommer **Aasland:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager.
2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom å betale oppreisning til B med 25 000 – tjuefemtusen – kroner.